

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. An Potentiæ distinguantur ab Anima? & quomodo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

nam constat ex timore foleri viscera commoveri & excerni excrementa, nemo tamen excrementa animata dixit, in nimio risu erumpit sudor & lacrymantur oculi, qui tamen non animantur. Ex secundo, licet verum sit antecedens, non licet tamen inferre quod sit pars integralis, sed quod sit pars de secundaria constitutione, nec ex eo quod aliquid ad viventis conservationem necessarium est, statim inferre licet esse partem integram, nam magis est calor naturalis necessarius, quam manus ad conservationem totius, non est tamen pars totius sicuti manus. Ad tertium respondendo distinguendo antecedens, assumpsisset duas naturas quarum una in altera contineretur & ad alteram ordinaretur, concedo: non sic ordinatas ad se invicem, nego: nam Verbum Divinum omnes partes ad conservationem, vel integrationem spectantes assumpsit unicâ unione totali pluribus verò partialibus.

titia & contemptui, ergo. Deinde ex eo quod crescunt non colligitur animatio, nam frequentissimè capilli etiam post mortem crescunt, ergo.

Probatur secunda pars primò, quia alias ponerentur plures animæ in animalibus, sed hoc est inconveniens, quemadmodum enim una anima sufficit ad informandas ceteras partes, quæ animantur ita etiam deberet habere virtutem animandi has partes, si ullo modo animarentur. Secundo: Quia augmentum harum partium potest fieri per juxtapositionem, nec ullum est indicium, quod fiant per vitalem intus susceptionem, ergo.

Multa contra Conclusionem fieri solent instantia, nam dicunt capillos se nutrire, augmentare, habere radices & venulas, ac insuper terminum magnitudinis; item ungues extractos causare dolorem, sed hæc non possunt provenire nisi ab anima informate, ergo. Verum negatur minor, nam de primo sæpè dictum est illam accretionem non esse per intus susceptionem, sed per juxtapositionem: Ad secundum falsum esse dico venulas illas esse unguium, vel cornuum, sed sunt carnis vicinæ; nec ex se habent terminum magnitudinis, sed quia vivens non potest tantum subministrare de excremento, unde necessariò desistunt protendere se; Dolor denique nullus est in unguibus quando extrahuntur, sed in carne in qua fuerunt. Quod verò Arriaga multos in una nocte in calu & periculo mortis incanuisse referat, quod provenire non potest nisi capilli poros haberent, per quos similes fugerent qualitates, inane est, nam qualitates illæ nullis indigent poris ut corpus permeent, deinde licet indigerent, ex attractione qualitatibus virtus vitalis non deducitur, nam etiam lana humiditatem corporis contigui attrahit, tamen in lana non est virtus vitalis.

XIII.

Subiungitur plures Instan-
tiæ.

II
conclusionem
est in
quædam
concordia

XII.

Capilli &
ungues non
animantur.

Dico 4. Ungues, Capilli, Rostra Avium, Cornua bestiarum non animantur anima animalis neque anima aliena. Ita Galenus cum pluribus Medicis & Philosophis &c.

Probatur prima pars: Quia prædicta omnia solum deserviunt ad ornamentum corporis, & non ad integritatem ejus, sed quæ sic spectant ad ornamentum & non ad integritatem non sunt animata, nam anima est actus corporis organici Physici, quale organicum ornamentum non constituunt, ergo.

Probatur secundò: Quia quando prædicatæ partes per juxtapositionem ultra debitam magnitudinem crescunt inciduntur & raduntur, habenturque omnes ut partes excrementitiæ, cum tamen incisæ & rasæ sint ejusdem rationis cum non incisæ & non rasæ, sed partes integrantes non habentur ut excrement-

DISPUTATIO II.

DE POTENTIIS ET ACTIBUS VITALIBUS IN COMMUNI.

Explicata quidditate & essentia anime in communi, quæ constituitur quodlibet vivens in esse vivo, post quod esse sequitur principium intrinsecum acquirendi suam perfectionem & actus proprios, quod principium vocamus potentiam, tale autem principium dari nemo dubitavit, qui se audire, videre, sentire &c. experitur, assignaturque anime in particulari cuilibet aliqua, habet namque vegetativa potentiam nutritivam, augmentativam & generativam, sensitiva potentias quing. externas & aliquas internas, de quibus infra; Rationalis intellectum & voluntatem, de quibus hic agendum venit, an & quomodo ab anima distinguantur? & quæ potentia ordinem dicunt ad actum in eadem agemus de actibus vitalibus. Unde sic

QUÆSTIO I.

An potentia distinguantur ab anima & quomodo?

I.
Potentia
multipliciter
sumitur.

Ante resolutionem Advertendum me hic non loqui de potentia formaliter sumpta, & quatenus dicit respectum ad actum, hoc enim modo, non est nisi ordo & respectus ipsius producentis ad productum, sed de potentia proprie Amandi Hermann Physica.

materiali & connotato, seu denominato, quæ est principium & fundamentum illius relationis, estque immediatè principium operationis animæ, nec est sermo de principio simul cum illa relatione, nam sic est ens per accidens, constans absoluto & respectivo, quæ nõ possunt facere unum per se principii operativum, nec denique ago de potentia, quatenus constituitur ex perfectione Animæ, & facultate partis determinatæ corporis, quæ dicitur potentia proxima organica, Uuuu nam

nam si certum est illam potentiam distingui realiter ab Anima, Anima namque sine corpore esse potest, adeoque sine potentia illa conflata ex propria perfectione, & determinata aliqua parte corporis, & recedente Anima recedit & definit esse talis potentia, quare solum queritur, an potentia animae in se ipsa praecise considerata, sive Anima sit in corpore, sive extra corpus, in quantum est perfectio animae solus, & principium operationum suarum distinguatur ab Anima essentia & quomodo? Thomistae eas realiter distinguunt; Nominales nullo modo distinctas ponunt, sed omnes operationes ab Anima immediate provenire asserunt; Durandus potentias Animae vegetativae identificatas cum Anima, sensitivae vero & intellectivae realiter distingui ait; Scotistae vero post Magistrum suum media & tutiori incedentes via, distinctas formaliter propugnant. Ita contra Nominalium sententiam

II.

Potentia anima sine
fessione di-
stinguuntur.

Dico 2. Omnes potentiae distinguuntur inter se seclusa quacumque intellectu operatione. Est Scoti in 2. d. 10. infra C.

Probatur: Implicat idem omnino esse ex natura sua determinatum ad unum, seu naturale, & esse indeterminatum seu liberum, sed in nobis datur una potentia, quae est determinata ad agendum, naturaliterque agit, ut intellectus, altera est ex se indeterminata & libera, ut voluntas, ergo haec & illa non sunt eadem ex natura rei; Deinde una subest imperio alterius, ergo una non est alia, quia nihil propriè sibi ipsi subesse dicitur; patet antecedens, quia intellectus ita subditur voluntati, ut haec illum possit avertere à consideratione unius objecti & determinare ad considerationem alterius. Denique inter potentias intellectus & voluntatis est essentialis ordo prioritatis & posterioritatis, nam operatio intellectus praecedit saltem naturam operationem voluntatis, nihil enim volitum nisi praecognitum; ergo non possunt esse eadem. Haec argumenta probant etiam Conclusionem de aliis potentiis nutritiva nempe & vegetativa, quantumcumque enim distractus quis fit per intellectum & volitionem adhuc tamen nutritur & vegetatur, dormientes nutriuntur & vegetantur, & tamen non volunt tunc nec intelligunt; ergo potentia vegetans & nutriti non est potentia intelligens & volens, quandoquidem una operatur quiescentibus aliis.

III.

Non tamen
realiter.

Dico 2. Potentiae non distinguuntur realiter ab ipsa Anima. Est Scoti supra.

Probatur ejus ratione: Si potentiae realiter distinguerentur ab Anima, sequeretur, quod ipsa non uniretur proprio suo objecto mediante sua propria operatione, sed hoc non est dicendum, ergo: patet minor, quia alioquin esset Anima tantum per accidens beata, quia quando alicui actus primus, seu principium per accidens ipsi convenit, per accidens convenit ei etiam actus secundus, sed intellectus & voluntas sunt actus primi respectu actuum (volitionis scilicet & intellectus) secundorum; ergo hi per accidens solum convenirent Anima: probatur sequela majoris,

ideo substantia dicitur per accidens colorata, quia calor prius recipitur in quantitate, in qua etiam reciperetur, etiam si esset quantitas separata à substantia, sed intellectus & volitio prius recipiuntur in voluntate & intellectu, in quibus recipiuntur etiam si per impossibile essent separatae ab Anima, ergo si potentiae animae distinguerentur realiter ab anima, nunquam ipsa uniretur mediante propria operatione suo objecto.

Dices: Ideo solum substantiam dici per accidens coloratam, quia mediante quantitate recipit colorem, & quia quantitas non est proprium accidens substantiae, sed intellectus & voluntas sunt accidentia propria ipsius Animae insita tanquam principia operativa, adeoque licet mediantibus illis Anima intelligat & velit, adhuc tamen non per accidens intelligit & volet. Sed Contra: Calor est accidens proprium ignis, ut possit calefacere & constituitur in esse talis operantis per calorem, quantum calor est distinctus realiter ab igne, seu à substantia ignis, substantia ignis non dicitur per se calefacere, sed per accidens, nam calor aquiliter calefaceret si igni conjunctus, si separatus, quotiescumque autem datur aliqua operatio, quae indifferenter & contingenter se habet ad aliquid, est illi accidentalis; ergo si calor calefacere potest, seu existente igne non, ignis omnino per accidens se habet ad calefacere, & contra, ergo etiam in proposito si potentiae essent separatae ab Anima (quod non potest, si realiter distinguerentur) possent habere proprias operationes; ergo huiusmodi operationes per accidens se habent ad Animam, consequenter Anima tam in ratione recipientis, quam operantis per accidens se habebit ad illas, & omnino per accidens uniretur objecto suo, quod est maxima imperfectio, quae nec in ipso accidente reperitur, licet sit imperfectio contentatis, quam substantia quod immediate & independentem à substantia operatur; ergo nec in Anima admitti debet, maxime cum ipse substantiae sint immediate operativa.

Probatur Conclusio secundò:

Tum pluribus autoritatibus Sanctorum Patrum Augustini tract. 15. in Joannem dicens: Intellectum non esse aliud quam Animam; Hilarii lib. 11. Etym. ubi dicit: Anima dum respicit corpus, dum vult voluntas, dum intelligit memoria, dum recolit memoria, dum aliquid sentit sensus. Bernardi Serm. 11. in Cantica: In anima loquitur tria esse intueor, rationem, memoriam & voluntatem, & haec tria eandem esse Animam. Nec valet dicitur Patres ita fuisse locutos, non propter identitatem, sed propter intimam conjunctionem, & inseparabilitatem animae à potentis, nam licet inseparabiles sint, nunquam tamen poterunt dici unum in essentia, si ab anima realiter distinguuntur. Tum quia videmus, quod si una potentia nimium occupetur circa proprium objectum quod impediatur alterius operatio, unde licet sint species sensibiles in oculo, si Anima dedita sit profundae contemplationi, nihil oculi videbit, sed hoc non fieret, nisi ipsa anima concurreret ad eliciendas illas actiones vitales mediantibus potentis, ergo: probatur minor, quia

gula quando sunt duo principia realiter distincta inter se, & non sunt contraria, unum non impeditur ab altero in operando, sed hic essent duo principia &c. ergo, & consequenter si impediuntur est, quia ipsa Anima ad actiones vitales concurrunt. Deniq; potentia nutritiva & vegetativa non possunt esse accidentia, nam hæc habent pro termino substantiam, nullum autem accidens habet pro proprio termino substantiam, ergo.

VI.

Explicatur
sententia ob-
jecta.

Opponit Suarez plures autoridades Sacrae Scripturae, ut est illud Ps. 102. *Benedic Anima mea Dominum, & omnia quæ intra me sunt &c.* & Lucæ 10. *Diliges Dominum Deum tuum ex tota anima, & ex totis viribus tuis*, ubi per vires & per omnia quæ intra me sunt, intelliguntur potentia ab Anima realiter distincta, ergo. Verum respondeo male Suarezium interpretari allegata loca, dico ergo ad primum cum Genesio per ly *omnia quæ intra me sunt* intelligi, vel omnes cogitationes, assensus & affectus animi vel omnia interiora tam animi, quam corporis, ac si Psalmista diceret, *benedicere cor, peccus, viscera & omnia interiora mea Dominum*, nec hoc mirum videri debet plusquam quod idem Prophetæ terram, aquam & alia insensata frequenter ad benedicendum Dominum invitent. Ad secundum dico cum Glossa, sensum esse Deum amari debere absque scissione & divisione super omnia, unde sola poterit distinctio formalis colligi. Sed pro Suarez

VII.

Explicatur
sententia.

Dices: Sancti Patres, ut D. Augustinus 6. Trinit. 6. D. Dionysius de Cœlesti hierarchia 11. distinguunt in Angelis virtutem, & operationem angeli ab eius substantia, ad differentiationem simplicitatis Divinæ, sed in Deo ista potentia formaliter distinguuntur; ergo in angelis & Anima realiter distinguuntur. Sed respondeo: Ideo Sanctos Patres distinguere istas potentias à substantia ad differentiationem simplicitatis Divinæ, quod in Deo sint absque compositione, ideoq; cum summa simplicitate, in angelis verò & Anima cum compositione, quæ perfectam simplicitatem excludit, licet non excludat identitatem.

Instabis: Sancti Patres veluti Augustinus & Anselmus de Concordia gratiæ & lib. arb. 19. ajunt, quod potentia sic sunt in Anima, sicut in corpore membra; Imò S. Bernardus Serm. 5. de ascensione Domini dicit: *Eccè ut tanquam principalia cordis ipsius membra distinguam est intellectum in nobis & affectum*, ubi per cor S. Doctor intelligit Animam; ergo Anima potentia ab ipsa sunt realiter distincta. Deinde Philosophus 3. An. 1. loquens de intellectiva ait, *de parte autem anima &c.* & 1. Ethic. 6. inquit: *Quemadmodum in corpore est visus ita in Anima est mens, & alius in alio*, quæ omnia non possunt esse vera absque reali distinctione, nam pars, membrum, realiter distinguuntur à corpore & à toto. Respondeo cum Scoto, Patres non posse in rigore intelligi, quia pars non est ejusdem essentia cum toto, & altera comparte, quando totum est heterogeneum, ut est corpus, estq; pars prior origine, toto, sed ista potentia etiam

F. Amandi Hermann Physica.

secundum D. Augustinum 4. Trinit. 5. & supra pro Conclusionem citat, sunt ejusdem essentia & nature, & una includit totam essentiam Animæ, nec sunt priores Anima; ergo non erunt in rigore partes, adeoq; sensus solum erit, quod sint quædam partiales perfectiones. Idem dicendum est ad Philosophum in primo loco, quamvis dici etiam posset eum loqui de parte subjectiva Animæ in communi, scilicet Anima intellectiva, non verò de intellectu. In secundo loco est solum comparatio quoad officia non quoad distinctionem, nam sicut oculus inter potentias externas principalior est sensus regens corpus, ostendensq; omnia pericula, ita mens totam animam regit principaliorq; est potentia, fumendo mentem prout complectitur utramq; potentiam rationalem.

Opponitur secundo: Si Anima

esset immediatum principium producendi intellectum, sed hoc videmus esse falsum: ergo. Probat major: Anima quia est actus corporis semper actuat corpus, ergo si esset principium operandi semper operaretur. Sed respondeo negando sequelam, nam nec intellectus, licet ponatur realiter, distinctus, semper intelligit, quod tamen fieri deberet, si distinctus esset immediatum principium agendi, quod autem Anima non semper intelligat, non oritur ex identificatione, vel distinctione intellectus, sed ex eo, quia non est causa totalis intellectus, quando altera causa itaq; deest, non operatur; ad probationem sequelæ nego paritatem, nam Anima est actus corporis in genere causæ formalis, non verò in genere causæ efficientis, in quo genere est principium productivum intellectus, & quia causa efficiens potest suo carere effectu, potest non semper intelligere, causa verò formalis nunquam suo caret effectu.

VIII.

Non habet
anima ideo
semper operari
quia habet
intellectum
cum identificatum.

Instatur: Principium, seu potentia & actus debent sibi invicem proportionari, sed intellectus est actus, & anima est principium mediante intellectu; ergo etiam principium, ergo accidens. Respondeo distinguendo majorem debent sibi invicem proportionari in entitate nego majorem, in activitate concedo; Itaque si entitativa proportio requireretur nullum accidens à substantia provenire posset, unde nec potentia essent ab Anima, nec substantia secundum ipsos produceretur ab accidente, quia non habent proportionem in entitate.

Principium
& actus proportionantur
in activitate.

Urgetur: Omnia quæ sunt sub eodem predicamento, sunt ejusdem entitatis, sed potentia & actus sunt in eodem predicamento; ergo sunt ejusdem entitatis, adeoque nulla solutio. Sed respondeo distinguendo minorem actus entitativus & potentia objectiva, hoc est res possibilis, & res actu existens, concedo minorem; Actus qui producit & potentia quæ producit, nego minorem & consequentiam. Sed argumentum sic

Uuuu 2

Prose-

Prosequeris: Potentia quæ producit actum, eundem etiam recipit, verbi gratiâ intellectus intellectionem, sed potentia receptiva actus & actus debent esse ejusdem rationis; ergo & productiva; probatur minor de materia & forma, de spirituali quod corporale recipere non potest, quia non potest idem producere. Respondeo negando minorem, nam hæc universaliter vera est, nam Anima spiritualis in corpore materiali recipitur; ergo non videtur implicancia, quoniam accidens in substantia recipitur, tum quia ipsi Adversarii potentias distinctas ponunt in substantia animæ tanquam accidentia, tum quia non magis requirit accidens subiectum accidentale, quam forma spiritualis subiectum spirituale. Aliqui addunt argumentum, quod anima sit actus, adeoque non possit recipere actum, seu intellectionem quia actus non suscipit actum, verum falsum hoc est, nam substantia & quantitas sunt actus & tamen recipiunt actus, scilicet accidentia.

IX.

Quomodo & que realiter idem sunt de se invicem prædicantur.

Opponitur tertio: Quæ sunt realiter idem, unum de altero prædicari potest, nam vetum est dicere homo est animal, & animal est homo, quia realiter idem sunt, sed intellectus & voluntas non potest de se invicem prædicari; ergo non sunt idem, patet minor, ergo. Respondeo distinguendo majorem, quæ sunt idem realiter prædicantur de se invicem in concreto, concedo majorem; ideoque potest prædicari intellectivum de volitivo dicendo intellectivum est volitivum, sicuti homo est animal: in abstracto nego minorem, quia adhuc sufficit distinctio formalis, animal enim est de quiditate hominis, ideo de ipso verè prædicatur, quamvis non merè abstractivè, quia non valet dicere animalitas est humanitas.

Instabis: Si intellectus & voluntas & quælibet alia potentia essent idem formaliter inter se, una de altera diceretur formaliter in abstracto; ergo quia sunt idem realiter inter se una de altera realiter poterit dici in abstracto, quia quæ ratione sunt aliqua idem inter se, ea ratione semper possunt de se invicem prædicari, quod in Divinis evenire cernimus, nam bonitas de Deo, & de sapientia realiter prædicari potest. Respondeo negando consequentiam, hoc enim non evenit ex ratione identificationis, sed ex eo, quod abstractio tollat omnem identitatem, adeoque omnem prædicationem, quod non ita est in Divinis, quia ratione infinitatis habet Essentia Divina identificari sibi omnes perfectiones simpliciter simplices tam in abstracto, quam in concreto.

X.

Potentia tantum formaliter distinguuntur ab anima.

Dico 3. Potentia solum formaliter distinguuntur ab Anima. Est Scoti cit. supra.

Probatur: Tum ex dictis de distinctione formali in Logica, tum ratione Scoti. Illa distinguuntur formaliter inventa in uno quæ aliquando in diversis separatim, existentia distinguuntur realiter, sed potentia possunt ut sic separatim existere, verbi gratiâ, sensus sine intellectu in bruto, & intellectus sine sensu in angelo; ergo potentia tam inter se quam ab Anima formaliter distinguuntur.

Dices: Nulla est necessitas multiplicandi potentias distinctas, nam omnes effectus poterunt provenire ab eadem Anima, sicut calefactio, induratio luti & liquefactio ab eodem proveniunt Sole. Respondeo negando antecedens, cuius probationem distinguo, possunt plures effectus, vel quasi effectus ab eodem provenire principio, quando effectus non requirunt distinctionem priorem in principis, concedo; quando requirit, ut productio libera & necessaria, nego; nam in his præexigitur aliqua distinctio in principis.

Dices 2. Majoris est perfectionis attingere objectum suum immediatius, quam mediatius, sed immediatius attingit illa essentia objectum suum, quando nullum mediat etiam formaliter distinctum, quam quando tale mediat; ergo hæc perfectio etiam est anime concedenda, adeoque gratis distinguimus eas potentias ab Anima. Respondeo distinguendo majorem, majoris est perfectionis: utly immediatius excludat medium à se realiter distinctum, concedo majorem: utly immediatius excludat etiam medium formaliter distinctum, nego majorem; primum asseruit Scotus nolens admittere distinctionem inter essentiam & potentias, negavit secundum, nam sic esset facere naturam mentem, & non perfectè constitutam in actu primo, in ordine ad suas operationes, cum enim natura per potentias determinatas sic constitutur, signum est eas addere aliquam perfectionem.

QUÆSTIO II.

De Actibus Vitalibus.

Disputatione præcedente g. 2. capite 1.

cui quid importet vita in actu primo, manifestè explicanda erit natura vitalitatis in actu secundo, seu quid sit actus vitalis? pro quo notandum est actus vitales esse in duplici differentia, nam aliqui dicuntur perfecti, alii imperfecti, hi sunt Generatio, Nutritio, Augmentatio, Motus vitalis, vel progressivus, dicunturque tales, ex eo quod ultra terminum productum per actionem augmentativam, vel nutritionis potentia nutritiva, vel augmentativa amplius non progrediantur operando, vel agendo vitaliter, tenendo in objectum illud percipiendo, & se vitaliter intentionaliter illi uniendo, prout faciunt actus vitales perfecti, sed sicut in simplici receptione illius absoluti. Actus vitales perfecti sunt omnes actus cognoscitivi, & appetitivi sensuum tam externorum, quam internorum & potentiarum inorganicarum intellectus videlicet & voluntatis, hoc notato

Dico 1. Vitalitas actus imperfecti consistit in hoc, quod est provenire & produci à principio in vivo vitali. Ita Scotus 1. d. 3. q. 7.

Probatur ex eo d. 8. q. un. F. ubi dicitur, quod si corpus assumptum ab angelo nutrire, vel augmentaretur illa non esset vera nutritio, vel augmentatio; imò sublit. C. ait: In tali corpore non esse operationes naturales consistentes in agere & pati, quia illa non sunt nata recipi nisi in organo saltem perfecti.